

Overvejelser om nyere regelsæt på kirkegårdsområdet

Af Leif Arffmann

Provst og sognepræst ved Sct. Johannes Kirke i Vejle

Takster

I betænkningen om folkekirkens lokale økonomi fra august 2007 (betænkning nr. 1491) blev det samlede underskud på de danske folkekirkelige budgetter sat til 830 millioner kr. Dette medførte en vis uro rundt omkring blandt folkekirkelige beslutningstagere, men det daværende Kirkeministerium fastsatte herefter et regelsæt, hvorefter det skulle være muligt at nedbringe det store underskud. Dette skete i form af følgende regelsæt:

Cirkulære om fastsættelse af kirkegårdstakster af 12. februar 2013

www.retsinformation.dk/Forms/R0310.aspx?res=127&nres=3

Vejledning om beregning af kirkegårdstakster af 12. februar 2013:

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=145298

Cirkulære om betaling for gravstedserhvervelse, pleje og vedligehold og fornyelse af 12. februar 2013

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=145301>

Det er nu op til de enkelte provstiudvalg at fastsætte de takster, der skal gælde for det pågældende område. Dette førte mange steder til betragtelige stigninger i takster især for erhvervelse af gravsted. De advarende røster var der med det samme. Nu vil den danske kirkegårdskultur undergå så voldsomme forandringer, at vi slet ikke vil kunne kende vore kirkegårde igen. Når taksterne stiger så meget, så vil vi ikke anskaffe os gravstedsjord, så vil vi søge om at få vores aske

spredt over Broerne i Madison County eller andre følsomme steder. Det kan vel gå således, men da beslutningen om taksternes størrelse er lagt på det lokale provstiniveau, vil det også være muligt dér at følge den lokale udvikling og om nødvendigt at skrue på ventilerne.

GIAS

For at gøre styringen af kirkegårdstaksterne bedre og for at efterkomme behov for ændringer af økonomisystemer i folkekirken så GIAS dagens lys i sommeren 2012. Med tre ugers varsel blev provster og provstisekretærer indkaldt til kursus på et par timer, hvor dette nye system skulle forklares. Det lød forjættende. Mange sagsgange ville nu blive bedre. Kun sad jeg selv med en fornemmelse af, at mange lokale kirkegårdsadministratorer måske ville have behov for længere tid til at sætte sig ind i dette nye system. Var det prøvet af på lokalt plan? Det var det sikkert, da der har været en tradition i det daværende Kirkeministerium for grundigt at afprøve digitale løsninger, før disse bliver ført ud i livet.

Hverdagen meldte sig i august og september. Og det viste sig, at de informationer og vejledninger om det nye GIAS-system, som grundigt skulle have udrullet i det ganske land, mestendels bestod af hovedsætninger, og den fremtrædende kasus var imperativ eller i bedste fald optativ. Sjældent har jeg oplevet en så vanskelig implementeringsproces. Der opstod i disse måneder adskillige spørgsmål på de enkelte kirkegårde om adgangskoder, sognenumre, registrering, og alle disse spørgsmål skulle besvares af provsten og ikke mindst provstisekretæren. Sidstnævnte svedte i ugevis med at foretage indtastning, oprettelse, adgang for de enkelte kirkegårde, hvilket kostede adskillige timers merarbejde.

Den succeshistorie, som indførelse af den elektroniske kirkebog var i begyndelsen af årtusindet, kom til at stå i skærende kontrast til det forløb, der her var tale om. Manglende kommunikation og manglende forståelse for andre menneskers arbejde var det gennemgående træk i indførelse af GIAS. Utallige var de skamstøtter, der blev påtænkt rejst rundt omkring i de enkelte provstier, men det var ikke muligt at finde ud af, hvem der skulle være genstand for en sådan. Ansvaret for dette ringe forløb lod sig ikke uden videre placere.

Nu glæder vi os så over, at de administrative forbedringer,

systemet medfører, kan gøre hverdagen lettere, med mindre de enkelte ydelser i GIAS-kataloget vokser og vokser sig uoverskueligt som følge af nogle kirkegårdes ønsker om særlige takster for særlige ydelser. Da vil de enkelte provstiers takstblade komme til at svulme op og blive uoverskuelige for kirkegårdenes brugere, og det er trods alt disse, det dybest set handler om.

Tilværelsens umistelige lethed

Den offentlige debat har i mange måneder indeholdt synspunkter vedrørende nedlæggelse af kirker, anvendelse af kirker til anden end folkekirkelig brug. Heri indgik også spørgsmålet om nedlæggelse af kirkegårde. Der er udarbejdet en rapport herom, og på det seneste er et forslag til ændring af lovgivningen sendt i høring. Der gøres her gældende, at kirkegårde kan klassificeres, således at der er nogle, der er mere værdifulde for andre. Der opereres med følgende:

1. Umistelige kirkegårde
2. Bevaringsværdige kirkegårde
3. Mindre bevaringsværdige kirkegårde
4. Andre kirkegårde

Når der tales om umistelige kirkegårde, så er det nødvendigt at rejse spørgsmålet: Umistelig for hvem? Og dermed melder sig også en overvejelse om, hvad en kirkegård egentlig er for en størrelse. Det umistelige for mig vil altid være de mennesker, der er omkring mig, og det er just døden, der så sætter grænser for, hvornår jeg mister dem, jeg nødigt vil miste. I kirkegårdens traditionelle, firfoldige funktion stilles det op således, at kirkegården har en 1) hygiejnisk funktion, 2) en funktion som dette at være et sted og en del af sorgbearbejdelsen, 3) en funktion som stedet for kontakten med evigheden og 4) en funktion som stedet for markering af social status.

At tale om at en kirkegård er umistelig, eller bevaringsværdig, ja endog mindre bevaringsværdig, kan kun være set ud fra et musealt synspunkt, og kirkegården er nu engang andet og mere end et museum. Hvis det er det antikvariske syn, der skal være det gældende i forhold til landets kirkegårde, så kan det opfattes som en dårlig samvittighed over alle de kirkegårde, der i tidens løb er blevet nedlagt. Eller sagt med

et efterhånden gammeldags udtryk: "Freedom's just another word for nothing left to lose". Men ligesom kirkegårdenes administration er en del af en proces, så er kirkegårdenes "eksistens" det også. Ud fra et antikvarisk syn er det muligt at foretage en klassificering af kirkegårdene, men for mig som bruger af kirkegården forholder det sig anderledes. Det umistelige og det, der så åbenbart kan mistes antager sig ganske andre dimensioner i min tilværelse. Dermed være ikke sagt, at der ikke kan være fornuft i at anvende et klassificeringssystem, når kirkegårdene vurderes i et fugleperspektiv, men det må være tydeligt, hvad formålet er.